

Łukasz Lewkowicz

Priorytety polityki bezpieczeństwa Słowacji na szczycie NATO w Brukseli

Czternastego czerwca 2021 r. odbył się szczyt NATO w Brukseli, podczas którego rozmawiano m.in. o odpowiedzi na działania Chin i Rosji, inwestycjach w obronę i relacjach transatlantycznych. Delegację Słowacji na spotkaniu reprezentowali: prezydent Zuzana Čaputová, minister spraw zagranicznych i europejskich Ivan Korčok (SaS), minister obrony Jaroslav Nad' (OĽaNO) oraz stały przedstawiciel Słowacji przy NATO Peter Bátor. Stanowisko władz słowackich oparte zostało m.in. na programie rządu na lata 2020-2024 oraz niedawno przyjętych strategiach bezpieczeństwa i obrony. Delegacja słowacka ogłosiła przed spotkaniem priorytety swojej polityki bezpieczeństwa i stanowisko wobec zapowiadanych reform Sojuszu.

Konkluzje szczytu NATO w Brukseli. Istotnym przesłaniem spotkania przywódców NATO był symboliczny, przewidywany powrót USA w roli kluczowego członka Sojuszu. Przywódcy Sojuszu zlecieli prace nad uaktualnieniem strategii w ramach programu NATO 2030 w związku ze zmieniającą się sytuacją międzynarodową. Wskazano na najważniejsze wyzwania stojące przed NATO. W konkluzjach szczytu stwierdzono, że obecna polityka Chin stanowi „systemowe wyzwanie dla porządku międzynarodowego w obszarach istotnych dla bezpieczeństwa Sojuszu”. Ponadto Jens Stoltenberg, sekretarz generalny NATO, określił stosunki Sojuszu z Rosją jako najgorsze od zakończenia zimnej wojny. W zapisach końcowych wymieniono współpracę militarną Rosji z Białorusią jako jeden z czynników destabilizujących bezpośrednio sąsiedztwo NATO.

Spotkaniu w Brukseli towarzyszyło zatwierdzenie poufnych dokumentów wojskowych, których celem jest dalsze zwiększanie siły odstraszenia oraz zdolności obronnych Sojuszu na wschodniej flance. W swych nowych planach dotyczących cyberbezpieczeństwa NATO przewiduje możliwość wykorzystania artykułu 5 w razie zewnętrznych cyberataków. Zwraca się również uwagę na szersze zastosowanie sztucznej inteligencji. Ponadto państwa członkowskie zadeklarowały realizację agendy klimatycznej m.in. poprzez ograniczanie emisję gazów cieplarnianych wynikających z działań wojskowych i osiągnięcie neutralności klimatycznej w 2050 r.

Strona amerykańska zwróciła partnerom europejskim uwagę, aby ci stopniowo brali na siebie większą odpowiedzialność finansową za działania NATO. Obecnie tylko dziesięciu członków Sojuszu spełnia wyznaczony na 2024 r. cel wydatków na obronność na poziomie 2% PKB (m.in. Polska). Na szczycie zobowiązano się, choć bez podania konkretów, do zwiększenia wspólnego, stosunkowo małego budżetu NATO (obecnie wynosi on 2,5 mld dol. rocznie), który finansuje m.in. wspólne struktury Sojuszu.

Priorytety polityki bezpieczeństwa Słowacji

Wzmacnianie jedności politycznej i potencjału NATO. Strona słowacka wspiera intensyfikację konsultacji politycznych między państwami członkowskimi NATO w celu wzmocnienia ich jedności politycznej oraz zdolności do wspólnego reagowania na zagrożenia i wyzwania dla bezpieczeństwa. Podstawą działań Słowacji w NATO mają być obrona, dzielenie z sojusznikami wspólnych wartości demokratycznych, silna więź transatlantycka i zaangażowanie w obronę zbiorową. Państwo to pozostaje na stanowisku utrzymania zasady konsensualnego podejmowania decyzji przez Sojusz bez osłabiania jego zdolności do wdrażania decyzji kolektywnych.

Adaptacja NATO do zmieniającego się środowiska bezpieczeństwa. Słowacja wspiera modernizację i adaptację polityki Sojuszu w odpowiedzi na rosnącą rywalizację geopolityczną na świecie oraz asertywne działania państw autorytarnych i trwające konflikty regionalne mające wpływ na bezpieczeństwo obszaru euroatlantyckiego. Popiera także ład międzynarodowy oparty na zasadach prawa międzynarodowego oraz potrzebę dostosowania NATO do zmian klimatycznych i postępu technologicznego. Władze państwa uważają, że niezbędne jest opracowanie nowej strategii NATO, która zastąpiłaby obecną, przyjętą z 2010 r. Wyrażają także pozytywną opinię

o większym zaangażowaniu Sojuszu w reagowanie na działania Chin oraz inne działania osłabiające ład międzynarodowy.

Utrzymanie skutecznych, odstraszających zdolności wojskowych i wzmocnienie zbiorowej obrony NATO. Kolektywna obrona Sojuszu pozostaje głównym filarem bezpieczeństwa i obrony Słowacji. Państwo to popiera dalsze wzmocnianie działań odstraszających i obronnych NATOe który jest przygotowane do adaptacyjnego reagowania na zagrożenia nadchodzące z każdego kierunku strategicznego. Ma się to przyczynić do realizacji zatwierdzonych polityk, strategii i koncepcji Sojuszu na szczeblu krajowym i międzynarodowym. Słowacja jako członek Bukareszteńskiej Dziewiątki zapowiada położenie szczególnego nacisku na przeciwdziałanie zagrożeniom bezpieczeństwa stojącym przed wschodnią flanką Sojuszu.

Zwiększenie wydatków na obronność i odpowiednie finansowanie NATO. W 2014 r. Słowacja zobowiązała się do stopniowego osiągnięcia poziomu 2% PKB wydawanych na obronność w 2024 r. i następnie utrzymania tego poziomu finansowania w kolejnych latach. Jednocześnie zadeklarowano przeznaczanie 20% wydatków budżetu obronnego na modernizację uzbrojenia zgodnie z wymogami NATO. Ten drugi postulat udało się zrealizować kilka lat temu. Ponadto Słowacja chce wspierać realizację przyjętych działań adaptacyjnych w ramach inicjatywy NATO 2030 poprzez odpowiednie wzmocnienie wspólnego finansowania NATO.

Zaangażowanie Słowacji w misje, operacje i działania NATO. Słowacja deklaruje dalsze uczestnictwo w misji szkoleniowej NATO w Iraku (NMI). Do 2022 r. zapowiada zwiększenie liczby swojego personelu w tym państwie. Po wspólnym wycofaniu się sił NATO z Afganistanu strona słowacka zapowiada dalsze wsparcie dla afgańskich sił zbrojnych w walce z terroryzmem m.in. poprzez realizację szkoleń.

Budowanie odporności NATO i jego sojuszników. Słowacja wspiera wzmocnianie odporności NATO w ramach polityki skutecznego odstraszania, jest również zwolennikiem eliminowania zależności między państwami członkowskimi w zakresie zasobów i technologii. Omawiane państwo zwraca szczególną uwagę na zagrożenia hybrydowe, operacje dezinformacyjne, ataki cybernetyczne, ochronę infrastruktury krytycznej oraz wpływ nowych technologii na bezpieczeństwo. Deklaruje większe zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego i sektora prywatnego w budowanie odporności państwa i szerzej Sojuszu. Słowacy chcą również kontynuować współpracę w zakresie bezpieczeństwa z partnerami zewnętrznymi, zwłaszcza z Unią Europejską.

Wnioski. Dla Słowacji NATO pozostaje wciąż głównym i podstawowym gwarantem bezpieczeństwa i obrony. W Brukseli została podtrzymana deklaracja o zwiększeniu wydatków na obronność do 2% PKB do 2024 r. Jednocześnie Słowacja ogłosiła wsparcie dla zmian adaptacyjnych Sojuszu do zmieniającego się środowiska międzynarodowego m.in. poprzez przyjęcie nowej strategii działań. Na uwagę zasługuje poparcie Słowaków dla działań NATO na rzecz klimatu, wpisujących się w agendę obecnego rządu oraz prezydent Caputovej. Ciekawe jest również deklarowane zaangażowanie w politykę bezpieczeństwa organizacji społecznych i podmiotów prywatnych, co może być istotne szczególnie w zakresie przeciwdziałania działaniom dezinformacyjnym.

W swoim stanowisku strona słowacka zauważa zagrożenia płynące ze strony Chin, co jest tożsame ze stanowiskiem USA i Sojuszu. Bardzo oględnie wypowiada się natomiast na temat agresywnych działań strony rosyjskiej (w dokumencie ani razu nie pada nazwa „Rosja” czy „konflikt rosyjsko-ukraiński” – mówi się tylko o działaniach państw autorytarnych i regionalnych konfliktach). Strona słowacka deklaruje jednocześnie wsparcie działań na rzecz wzmocnienia wschodniej flanki NATO i walkę z szeroko rozumianymi zagrożeniami hybrydowymi, co jednak wskazuje na zauważanie przez nią wymierzonych w Sojusz działań strony rosyjskiej.